

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

OPPIA KILPA KAIKKI

Ajatuksia ja kokemuksia pianokilpailuista

TEKIJÄ: Laura Pulkka
Savonia-ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma			
Työn tekijä(t) Pulkka, Laura			
Työn nimi Oppia kilpa kaikki – Ajatuksia ja kokemuksia pianokilpailuista			
Päiväys	2.11.2015	Sivumäärä/Liitteet	19/3
Ohjaaja(t) Pekkinen, Anna-Maria; Untamala, Jaakko			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia-ammattikorkeakoulu, Musiikin ja tanssin yksikkö			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyöprojektissa tarkasteltiin pianokilpailuihin osallistumisen merkitystä pianonsoiton ammattiopiskelijan näkökulmasta. Projekti koostui 22.1.2015 Kuopion Musiikkikeskuksessa järjestetystä "Oppia kilpa kaikki" -soolokonsertista, jossa tekijä esitti Leevi Madetoja -pianokilpailuun valmistamaansa ohjelmaa, Leevi Madetoja -kilpailuun osallistumisesta Oulussa 27.2.2015 sekä kirjallisesta osuudesta. Kirjallisessa työssä käsitellään pianokilpailuihin liittyviä ilmiöitä lähdeaineiston valossa sekä käydään läpi opinnäytekonserttiin ja Leevi Madetoja -pianokilpailuun valmistautumista sekä tunnelmia konsertin ja kilpailun jälkeen. Taiteellisen osuuden painotus työssä oli 4/5 ja kirjallisen osuuden 1/5.</p> <p>Projektin tavoitteena yleisellä tasolla oli jäsentää ja pohtia pianokilpailuun osallistumisen prosessia ja sen merkitystä ammattiopiskelijalle. Taiteellisessa osuudessa musiikillisena tavoitteena oli rakentaa ehyt konserttikokonaisuus, löytää vapaa olo soittamiseen ja tuoda esille omia musiikillisia näkemyksiä. Projektin tavoitteena oli myös tukea Leevi Madetoja -pianokilpailuun valmistautumista. Tavoitteet toteutuivat hyvin, ja projekti oli tekijälleen antoisa ja opettavainen.</p> <p>Projektissa todettiin pianokilpailujen voivan palvella ammattiopiskelijan oppimista hyvin, mikäli kilpailuun osallistumisen tavoitteena on oman osaamisen kehittäminen. Negatiiviseen kilpailukokemukseen synnä todettiin voivan olla kilpailumenestyksen asettaminen tavoitteeksi oman kehittymisen sijaan tai opiskelijan osaamisen tason riittämättömyys valitun kilpailun tasoon tai ohjelmistoon nähden. Opettajan asenteen merkitys kilpailun kautta oppimisen toteutumiseen todettiin keskeiseksi.</p>			
Avainsanat Pianokilpailut, Leevi Madetoja –pianokilpailu			

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Music			
Author(s) Pulkka, Laura			
Title of Thesis "Oppia kilpa kaikki" – thoughts and experiences of piano competitions			
Date	2.11.2015	Pages/Appendices	19/3
Supervisor(s) Pekkinen, Anna-Maria; Untamala, Jaakko			
Client Organisation /Partners Savonia University of Applied Sciences, Academy of Music and Dance			
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis project was to observe the significance of participation in piano competitions from the perspective of a piano student. The project consisted of a piano concert called "Oppia kilpa kaikki", which was arranged on 22.1.2015 in Kuopio Music Centre, and a written part. The written part deals with phenomena related to piano competitions and rests on literature. Preparation to the thesis concert and Leevi Madetoja piano competition as well as the feelings after the concert and the competition are also covered. In the thesis project the emphasis of the concert was 4/5 and of the written part 1/5.</p> <p>In general, the aim of the project was to analyse and reflect on the process of participating in a piano competition and its significance for a piano student. Musical aims of the concert were to build a harmonious concert in its entirety, find a free feeling while playing and bring forward the player's own musical visions. The aim of the project was also to promote the preparation to Leevi Madetoja piano competition. The aims were fulfilled well, and the project was a rewarding and educational experience.</p> <p>The outcome of the project was that piano competitions can promote the learning of a piano student well, if the aim of the participation in the competition is to develop one's skills. If success in the competition is the principal aim or a student's skills are not advanced enough in comparison with the competition or its repertoire, the experience of participating can be negative. The attitude of the teacher was found vital in fulfillment of learning through the competition.</p>			
Keywords piano competitions, Leevi Madetoja Piano Competition			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	PIANOKILPAILUT MUSIIKIN AMMATTIOPINTOJEN OSANA	7
2.1	Syitä pianokilpailuihin osallistumiseen.....	7
2.2	Kilpailuun liittyvät esiintymiset	8
2.3	Kilpailemisen negatiivisia puolia	8
2.4	Opettajan rooli kilpailuprosessissa	9
2.5	Kilpailujen kuuntelemisesta.....	10
3	VALMISTAUTUMINEN LEEVI MADETOJA -PIANOKILPAILUUN JA OPINNÄYTEKONSERTTIIN ...	12
3.1	Kilpailu- ja konserttiohjelmiston valmistaminen	12
3.2	Opinnäytekonsertin käytännön järjestelyt	14
3.3	Henkinen valmistautuminen kilpailuun ja konserttiin.....	15
4	TUNNELMIA KONSERTIN JA KILPAILUN JÄLKEEN.....	16
4.1	Tunnelmia opinnäytekonsertista.....	16
4.2	Tunnelmia Leevi Madetoja -kilpailun jälkeen	17
5	POHDINTA.....	18
	LÄHTEET	19
	LIITE 1: KONSERTTIJULISTE.....	20
	LIITE 2: KÄSIOHJELMA	21
	LIITE 3: ÄÄNITE OPINNÄYTEKONSERTISTA	25

1 JOHDANTO

Pianokilpailut ovat olleet tärkeässä osassa musiikin ammattiopintojeni rytmittäjänä: olen Kuopion konservatoriossa ja Savonia-ammattikorkeakoulussa opiskellessani osallistunut Kuopion pianokilpailuun vuosina 2011 ja 2014 sekä Oulussa järjestettävään Leevi Madetoja -pianokilpailuun tammikuussa 2015. Olen kokenut kilpailuihin valmistautumiseen kuuluvan tavoitteellisen ja aikataulutetun harjoittelun edistävän ja nopeuttavan oppimistani huomattavasti, ja näen kilpailut tärkeinä etappeina omilla opinnoissani. Sain ajatuksen pianokilpailuihin liittyvästä opinnäytetyöstä Madetoja-pianokilpailuun valmistautumisen aikana syksyllä 2014, ja opinnäytetyöni aiheen suuntaaminen kilpailuihin oli aiemmat kokemukseni huomioiden hyvin luonteva ja itseäni kiinnostava valinta.

Omalla kohdallani kilpailuihin liittyvät kokemukset ovat olleet lähes pelkästään myönteisiä: olen mielestäni edistynyt oppimisessani kilpailuihin valmistautumisen aikana huomattavasti nopeammin kuin muulloin. Myös kokemukseni kilpailuesiintymisistä ovat olleet hyviä. Olen kuitenkin huomannut useiden opiskelutovereideni suhtautuvan kilpailuihin osallistumiseen hyvin kielteisesti ja jopa pelon sävyttämin tuntein, ja omasta oppilaitoksestani kilpailuihin osallistuu lopulta melko harva, vaikka osallistuminen on ollut itselleni lähes itsestään selvää. Tämä ristiriidan pohtiminen oli myös yksi opinnäytetyöni alkusysäyksistä.

Opinnäytetyöprojektini taiteellisena osuutena järjestin 22.1.2015 Kuopion musiikkikeskuksessa soolokonsertin ”Oppia kilpa kaikki”, jossa esitin Leevi Madetoja -pianokilpailuun valmistamaani ohjelmaa. Lisäksi projektiin kuuluu tämä kirjallinen osuus, jossa käsittelen lähdeaineiston ja omien kokemusteni pohjalta syntyneitä käsityksiä pianokilpailuista sekä käyn läpi Leevi Madetoja -kilpailuun ja samalla opinnäytetyön taiteelliseen osuuteen valmistautumista, itse konserttia ja saamaani palautetta. Käyn läpi myös kilpailusuorituksen jälkeisiä ajatuksia ja kokemuksia. Taiteellisen osuuden painotus projektissa on 4/5 ja kirjallisen osuuden 1/5.

Työtä tehdessäni totesin, että kilpailuihin liittyvää tutkimustietoa on varsin vähän, mikä lisäsi entistään kiinnostustani tutkittavaan aiheeseen. Lähdeaineistoni muodostui pääasiassa kahdesta väitöskirjasta sekä muutamasta opinnäytetyöstä ja lehtiartikkelista. Aineistoa hakiessani löysin myös joitakin opinnäytetöitä, joiden aiheena olivat lasten kokemukset pianokilpailuista. Halusin kuitenkin tarkastella aihetta nimenomaan ammattiopiskelijoiden näkökulmasta, mikä rajasi nämä työt aineistoni ulkopuolelle.

Opinnäytetyöni tavoitteena yleisellä tasolla on jäsentää ja pohtia pianokilpailuun osallistumisen prosessia ja sen merkitystä musiikin ammattiopiskelijalle. Tämä kiinnostaa minua myös henkilökohtaisella tasolla, ja on mielenkiintoista peilata omia kokemuksiani lähdeaineiston antamiin ajatuksiin. Musiikillisena tavoitteena taiteellisessa osuudessa oli pyrkiä rakentamaan ja esittämään ehyt konserttikokonaisuus, vaikka konsertin teoksia yhdisti vain niiden kuuluminen kilpailuohjelmistooni. Itselleni oli myös tärkeää pyrkiä löytämään konserttitilanteessa soittamiseen hyvä, rento ja vapaa olo sekä saada kokemus omien musiikillisten näkemysteni esille tuomisesta ja välittämisestä konserttiti-

lanteessa. Taiteellisen osuuden tavoitteena oli palvella mahdollisimman hyvin kilpailusuoritukseen valmistautumista, mikä ohjasi tavoitteiden valintaa.

Toiveenani on välittää opinnäyteprojektini kautta myönteistä kuvaa pianokilpailuihin osallistumisesta ammattipintojen osana. Toivon myös, että voin työni kautta kannustaa ja rohkaista muitakin tarttumaan kilpailuiden tarjoamiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

2 PIANOKILPAILUT MUSIIKIN AMMATTIOPINTOJEN OSANA

2.1 Syitä pianokilpailuihin osallistumiseen

Suomessa järjestetään säännöllisesti useita pianokilpailuja, jotka voivat olla oppilaitosten sisäisiä, alueellisia, valtakunnallisia tai kansainvälisiä. Ammattiopiskelijoiden keskuudessa tärkeimmät valtakunnalliset pianokilpailut ovat kansallinen Jyväskylän pianokilpailu sekä musiikkioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoille suunnattu Leevi Madetoja -pianokilpailu Oulussa. Nämä molemmat järjestetään kolmen vuoden välein. Kansainvälisiä kilpailuja Suomessa edustaa viiden vuoden välein järjestettävä Maj Lind -pianokilpailu. (Hirvonen 2003, 43–44)

Musiikkikilpailut ovat vähitellen tulleet yhä tärkeämmäksi ja keskeisemmäksi osaksi musiikin ammattiopintoja. Majjala (2003, 103) on todennut tutkimuksessaan kilpailuihin osallistumiseen olevan kolme keskeistä syytä, joista tärkein on itsensä kehittäminen kilpailuprosessin kautta. Toisena motiivina on toive menestyksen tuomista esiintymismahdollisuuksista ja maineesta musiikkipiireissä, ja kolmantena tuodaan esille kilpailujen herättämä kiinnostus suuren yleisön keskuudessa: tapahtumien kautta klassista musiikkia voidaan tuoda laajemmin esille.

Kilpailuun osallistuminen edellyttää laajan, erityyisiä teoksia sisältävän ohjelmiston kokoamista ja huolellista harjoittelua mahdollisimman viimeistelyyn kuntoon. Hirvosen (2003, 87) tutkimuksen mukaan osallistujat ovat aloittaneet kilpailuohjelmiston harjoittamisen 6-9 kuukautta ennen kilpailua. Ohjelmistoon valitaan usein sekä uusia että aiemmin soitettuja teoksia, mikä tasapainottaa laajojen kokonaisuuksien harjoittelua. Ohjelmiston valintaa rajoittavat kilpailun säännöissä esitetyt vaatimukset, mutta niiden lisäksi tulee huomioida kokonaisuuden monipuolisuus ja osallistujan omat mieltymykset.

Laajan ohjelmiston valmistaminen edellyttää oman kokemuksen mukaan harjoittelun järjestelmällisyyttä ja aikatalutusta: koska harjoittelu-aika on jaettava useiden vaativien teosten kesken, pakottaa tilanne harjoittelemaan alusta lähtien huolellisesti ja olennaiseen keskittyen. Tämä ohjaa paitsi oikeaan ajankäyttöön, myös etsimään mahdollisimman tarkoituksenmukaisia harjoitusmenetelmiä, mikä on mielestäni yksi valmistautumisen hyödyllisimmistä tekijöistä myös tulevaa opiskelua ajatellen. Laaja ohjelmisto edellyttää opiskelijalta myös vastuun ottamista omasta työskentelystä, sillä vaikka opettaja voi antaa ohjeita myös ajankäyttöön, on oma harjoittelu lopulta suunniteltava ja rytmitettävä itse.

Kilpailuohjelmiston valmistaminen pakottaa usein lisäämään harjoittelumääriä, mutta myös innostaa ja antaa harjoittelulle mielekkyyttä (Hirvonen 2003, 87). Harjoitusmäärien lisääminen ja käytettävien menetelmien tehostaminen saa opiskelijan edistymään tavallista nopeammin, mikä myös ruokkii innostusta. Tämän toteutuminen tosin edellyttää sitä, että kilpailuohjelmisto on valittu opiskelijan tasoon sopivaksi, sillä liian vaikea ohjelmisto johtaa usein liialliseen stressiin ja riittämättömyyden tunteisiin (Hirvonen 2003, 93).

2.2 Kilpailuun liittyvät esiintymiset

Kilpailun valmistautumisprosessiin kuuluu mielestäni olennaisesti kilpailuohjelmiston esittäminen valmistautumisen eri vaiheissa, ja myös Hirvonen (2003, 89) toteaa kilpailuun valmistautumisen liisäävän esiintymisiä huomattavasti tavanomaiseen opiskeluun verrattuna. Ohjelmistoa on oman kokemuksen mukaan hyvä esittää ensin yksittäisinä kappaleina ja valmistautumisen loppuvaiheessa isompina kokonaisuuksina. Esiintyminen auttaa kehittämään ymmärrystä soitettavista teoksista huomattavasti nopeammin kuin pelkkä harjoittelu: mielestäni esitystilanne pakottaa soittajan kirkastamaan itselleen oman näkemyksensä soitettavasta musiikista, ja toisaalta tilanteen tuoma jännitys ja paine paljastaa todellisen, sen hetkisen osaamisen tason. Toistuvat esiintymiset auttavat myös kehittämään esiintymisjännityksen hallinnassa.

Harjoitusprosessin tuoman oppimisen lisäksi kilpailuista haetaan nimenomaan esiintymiskokemusta, ja sekä onnistumiset että epäonnistumiset voivat palvella opiskelijan oppimista ja kehitystä (Maijala, 2003, 103). Kilpailutilanne tuo monille esiintymiseen vielä ylimääräisen jännityksen, mikä auttaa kehittämään jännityksen hallintaa. Kilpailuissa esiintymiseen motivoi myös tavallisia konsertteja suurempi yleisö (Hirvonen 2003, 90). Kilpailutapahtumissa yleisön kiinnostus ja asiantuntemus musiikista ja soittamisesta on myös tavallista suurempaa, kun yleisöön kokoontuu soitonopettajia ja harrastajia laajalta alueelta.

Kilpailuesityksistä on usein mahdollisuus saada tuomaristolta palautetta, joka parhaimmillaan auttaa suuntaamaan tulevaa opiskelua mahdollisimman kehittäväällä tavalla. Palautteen voi herkässä kilpailutilanteessa kuitenkin kokea ristiriitaisena (Hirvonen 2003, 98), sillä esimerkiksi heti kilpailusta puutoamisen aiheuttaman pettymyksen jälkeen annettavan palautteen vastaanottaminen voi tuntua raskaalta. Tähän vaikuttaa mielestäni kuitenkin suuresti se, kuinka rakentavasti tuomaristo palautteensa ilmaisee. Oman kokemuksen mukaan kilpailuissa palautetta voi saada tuomariston lisäksi myös yleisöltä, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus saada kommentteja laajemmalla asiantuntijajoukolta ja ehkä myös muilta soittajilta.

2.3 Kilpailemisen negatiivisia puolia

Musiikissa kilpailemista on aina kyseenalaistettu: muusikkojen asettaminen objektiiviseen paremmuusjärjestykseen on täysin mahdotonta, sillä esimerkiksi tulkinnan tai musiikin ymmärtämisen arvioinnissa kyse on lopulta mielipideasioista. Kilpailutuloksissa on siis kyse tuomaristossa olevien muutamien henkilöiden näkemyksestä, ei absoluuttisesta totuudesta. Erik T. Tawaststjerna kommentoi asiaa mielestäni osuvasti: ”Sanon usein oppilailleni, että kilpailuissa kyse on arpajaisista: jos soitat hyvin, saat enemmän arpalippuja käteesi, mutta lopputulos on kuitenkin arvontaa” (Pokki 2014).

Maijalan (2003, 102) väitöskirjan tutkittavat olivat yksimielisesti sitä mieltä, että musiikkikilpailut tulisi jopa kieltää: tutkittavien mukaan kilpailuissa menestyvät ”keskitien neutraalit soittajat”, jolloin kä-

sitys ”hyvästä” soittamisesta vääristyy. Kilpailukulttuuri voi siis pahimmillaan ohjata opiskelijaa soittamaan tyyliä, jolla oletetaan olevan parhaat mahdollisuudet menestyä kilpailussa, eikä omien näkemyksiensä mukaan.

Laaja kilpailuohjelmisto aiheuttaa jossakin prosessin vaiheessa uskoakseni useimmille kilpailuun valmistautuville epäilyksiä kilpailuprojektin onnistumisesta ja valmistautumisajan riittävydestä. Ahdistus ja stressi ohjelman valmistumisesta voi joskus kasvaa liian suureksi ja rasittavaksi (Hirvonen 2003, 94). Tämän välttämiseksi opettajan ja opiskelijan on tärkeää yhdessä valita ohjelmisto huolellisesti ja realistisesti, jotta ylivoimaisia haasteita ei syntyisi. Opettajan ammattitaito korostuu mielestäni myös oikean kilpailun valinnassa kullekin oppilaalleen. Kilpailukokemusta voi kerätä ensin alueellisissa, suppeamman ohjelmiston vaativissa kilpailuissa ennen isompien kilpailujen laajempiin haasteisiin ryhtymistä.

Kilpailuihin ja soittajien vertailuun liittyy helposti itsensä vertaaminen muihin, mikä voi aiheuttaa negatiivisia tunteita. Keskeisenä tämän ongelman välttämässä on, että opiskelija pyrkii kasvattamaan oikeanlaisen motiivin ja tavoitteen kilpailuun osallistumisen suhteen. Hirvosen (2003, 93) mukaan Ames (1992) jaottelee tavoiterakennelmia osaamistavoitteeseen, jossa oppijan keskeisenä tavoitteena on omien kykyjen kehittäminen, ja suorituskykytavoitteeseen, jossa pyritään enemmän omien taitojen esittelemiseen oppimisen ollessa vain väline menestyksen ja arvostuksen tavoittelussa. Jos soittaja siis osallistuu kilpailuun tavoitteenaan ensisijaisesti kehittää itseään, on osallistuminen terveellä ja turvallisella pohjalla. Mielestäni näin on helpompi myös hyväksyä kilpailun lopputulos omasta menestyksestä riippumatta.

2.4 Opettajan rooli kilpailuprosessissa

Opettajan rooli ja opettaja-oppilassuhteen merkitys on mielestäni musiikin opiskelussa keskeinen. Opetus tapahtuu mestari-kisälli -periaatteella, ja oikein toimiva suhde on hyvien oppimistulosten edellytys. Opettaja-oppilassuhteen merkitys korostuu mielestäni entisestään opiskelijan valmistautuessa kilpailuun, joka voi olla opiskelijalle suurin opinnoissa kohdattava haaste ja kokonaan uusi tilanne. Tämä korostaa opettajan asiantuntemuksen ja kokemuksen merkitystä: opettajan tuki ja kannustus voivat lievittää huomattavasti opiskelijan kilpailupaineita (Hirvonen 2003, 102).

Hirvosen (2003, 92) mukaan aloite kilpailuihin osallistumisesta tulee tavallisesti opettajalta, vaikka opiskelijan on tietenkin tehtävä itse lopullinen päätös osallistumisesta. Tällainen asetelma on mielestäni positiivinen, koska varsinkin opinnoissaan alkuvaiheessa olevan ja ennen kilpailuihin osallistumattoman opiskelijan voi olla vaikea arvioida realistisesti omia mahdollisuuksiaan osallistumiseen tai edes osata etsiä itsenäisesti sopivia kilpailuja. Ongelmalliseksi asetelma voi muodostua, jos opettajan ja oppilaan näkemykset kilpailuun osallistumisesta eivät kohtaa, vaan opettaja pyrkii oppilaiden ”kilpailuttamiseen” jokaisen opiskelijan yksilöllistä tilannetta pohtimatta (Hirvonen 2003, 101). Kilpailuun osallistumisen tuleekin olla opettajan ja oppilaan yhteisen harkinnan tulos, ei opettajan oletta- ma automaatio.

Prosessin liikkeellepanevan yhteisen osallistumispäätöksen jälkeen opettajaa tarvitaan kokemuksiin mukaan rinnalla kulkijana aina kilpailusuorituksiin asti – ja niiden jälkeenkin. Musiikkiin ja soittamiseen liittyvien ohjeiden lisäksi opiskelija tarvitsee opettajalta kannustusta ja uskoa valmistautumisen onnistumiseen varsinkin kokeminaan epäuskon hetkinä. Mielestäni opettajan tulee pyrkiä ohjaamaan opiskelijan suhtautumista kilpailuun aiemmin kuvatun osaamistavoitteen kautta menestyspainetta tai -tavoitteita asettamatta. Jos opettaja suhtautuu kilpailuun enemmän katselmuksena ja positiivisena mahdollisuutena haastaa itseään ja nopeuttaa oppimista, vähenevät varmasti myös opiskelijan paineet.

Esimerkiksi Bastianin (1987) tutkimuksessa oli Hirvosen (2003, 106) mukaan käynyt ilmi, että opiskelijat kokevat kilpailuissa opettajien kilpailevan keskenään opiskelijoiden sijaan. Opettajat saattavat siis mieltää omien oppilaidensa kilpailumenestyksen opettajan menestystä määrittäväksi tekijäksi. Tällainen asetelma on täysin opettajan ammattietiikan vastainen, mutta ei kuulemieni kokemusten mukaan nykyisinkään tuntematon. Tältä osin ongelma ei kuitenkaan mielestäni ole välttämättä kilpailusysteemissä, vaan yksittäisten opettajien vinoutuneesta ajattelutavasta. Hirvonen (2003, 105) kuvaa kilpailujen tärkeyden näkyvän opettajien toiminnassa siten, että kilpailuihin osallistuville opiskelijoille annetaan enemmän opetusta kuin muille. Jos tällaisen toiminnan taustalla on opiskelijan mahdollisimman hyvä tukeminen opettajan oman menestyksen hakemisen sijaan, ei toimintatavassa ole mielestäni kuitenkaan mitään väärää – olettaen toki, että ne opiskelijat, jotka eivät osallistu kilpailuihin, eivät joudu luopumaan omista tunneistaan opettajan ajankäytön muuttumisen vuoksi.

Opettajan on tärkeää olla mukana valmistautumisen lisäksi myös itse kilpailutapahtumassa kannustamassa viime hetkillä ja antamassa palautetta suorituksen jälkeen. Myös kilpailun jälkeen koko prosessia olisi hyvä käydä yhdessä läpi (Hirvonen 2003, 103–105). Tärkeänä pohjana opiskelijan ajatusten ja kokemusten purkamiselle on jälleen hyvä ja luottamuksellinen opettaja-oppilassuhde, jossa opiskelija pystyy avoimesti kertomaan kilpailun herättämistä tuntemuksista. Opettajan tehtävänä kilpailun jälkeen on mielestäni korostaa kilpailuun valmistautumisen mukanaan tuomaa kehitystä opiskelijan menestyksestä riippumatta, ja näin vielä kerran vahvistaa osaamistavoitteen näkökulmaa kilpailuun osallistumisessa. Myös kielteisiin kokemuksiin suhtautumiseen tulee etsiä oppimista edistävä näkökulma.

2.5 Kilpailujen kuuntelemisesta

Kilpailuissa on mahdollisuus kuulla lyhyen ajan sisällä valtavasti monipuolista ja huolellisesti valmistettua musisointia. Kilpailuohjelmistoissa on edustettuna kattavasti eri tyylikausia ja usein paljon keskeisiä kyseisen instrumentin teoksia, joten kilpailua kuuntelemalla voi kasvattaa nopeasti ohjelmistontuntemustaan (vrt. Hyvönen 2012, 29). Kilpailua kuuntelemalla oppii myös kokemuksiin mukaan erottamaan soittajien välisiä eroja ja havainnoimaan tarkemmin erilaisia suorituksia. Useita eri soittajia kuunnellessaan soittaja voi myös suhteuttaa omaa osaamistasoaan muihin soittajiin, toki tarpeetonta vertailua välttäen.

Kilpailut voivat olla myös sosiaalisia tapahtumia, joissa soitonopiskelijat ja -opettajat kokoontuvat yhteen nauttimaan yhteisestä kiinnostuksen kohteestaan. Oman kokemuksen mukaan uudet sosiaaliset kontaktit kilpailuissa ovat jääneet melko vähäisiksi, mitä tulisi mielestäni kehittää vaikkapa järjestämällä kilpailuiden yhteydessä opiskelijoille oheistapahtumia, joissa muihin opiskelijoihin tutustuminen olisi paremmin mahdollista. Uskon, että yhteishengen luominen ja kanssakilpailijoiden tapaaminen vähentäisi kilpailuun liittyvää painetta ja loisi enemmän katselmustyypistä tunnelmaa.

3 VALMISTAUTUMINEN LEEVI MADETOJA -PIANOKILPAILUUN JA OPINNÄYTEKONSERTTIIN

3.1 Kilpailu- ja konserttiohjelmiston valmistaminen

Ajatus tammikuun 2015 Leevi Madetoja-pianokilpailuihin osallistumisesta oli ollut mielessäni jo jopa vuosia ennen kilpailuajankohtaa. Olin aiemmin osallistunut Kuopion pianokilpailuihin vuosina 2011 ja 2014, ja kilpailujen tuomien hyvien kokemusten myötä isompaan kilpailutapahtumaan osallistuminen tuntui kiinnostavalta haasteelta. Varsinainen, vaikkakin vielä alustava päätös kilpailuun osallistumisesta syntyi keväällä 2014, kun tuli aika valita uutta ohjelmistoa kesäharjoittelua ja tulevaa lukuvuotta ajatellen.

Suurimman osan kilpailuohjelmistostani valitsin siis keväällä ja kesällä 2014 yhdessä opettajani Jaakko Untamalan kanssa. Valintoja ohjasivat kilpailun sääntöjen antamat vaatimukset, omat mielitykseni sekä opettajani suositukset. Heti keväällä valitsin ohjelmaani kilpailun ensimmäiseen erään vaadittavat etydit, jotka olivat Aleksandr Skrjabinin Etydi op. 8 nro 2 ja Claude Debussyn Etydi "Pour les degrés chromatiques". Ohjelmaan tarvittiin modernia, vuoden 1970 jälkeen sävellettyä musiikkia, jota edustamaan valitsin Olli Mustosen Kuusi bagatellia. Finaaliin vaihtoehdoiksi annetuista kuudesta konsertosta valitsin Selim Palmgrenin Pianokonserton nro 2 op. 33 "Virta". Valintojen jälkeen aloitin kesälomalla näiden teosten harjoittelun, joka eteni tuossa vaiheessa rennoin mielin uusista kappaleista innostuneena.

Syksyn tullen valitsin loput kilpailuohjelmistostani: ensimmäisen erän barokkimusiikkivaatimuksen täytti Domenico Scarlattin Sonaatti h-molli K87, ja saman erän vapaavalintaiseksi teokseksi valitsin lopulta pitkän harkinnan jälkeen Prokofjevin Sonaatin a-molli op. 28. Toiseen erään tarvittiin vielä Leevi Madetojan musiikkia, ja valitsin siihen Madetojan Romanssin op. 12 nro 5. Ohjelmaan kuului myös wieniläisklassista musiikkia, jota edusti jo edellisenä lukuvuonna harjoittelemani ja esittämäni Ludwig van Beethovenin Sonaatti nro 31 op. 110. Kesällä olin jo hieman aloittanut erään toisen sonaatin harjoittelemista, mutta syksyn tullen totesin tutun teoksen valinnan olevan parempi ajatus ohjelmistokokonaisuuden laajuuden vuoksi.

Valintavaiheessa ohjelmisto tuntui erittäin laajalta, ja aloin harjoitella sitä kokeilevalla mielellä ajatellen, että tarvittaessa perun kilpailuun osallistumisen, jos ohjelmisto ei näytä valmistuvan. Kesäharjoittelu sujui kuitenkin melko tehokkaasti, ja syksyllä soittotuntien alkaessa pääsimme heti käsittelemään kesällä aloittamiani kappaleita kunnolla, kun kappaleiden lukeminen ja alkutyö oli jo tehty. Syksyn mittaan aloitin myös lopun ohjelmiston harjoittelemisen siten, että otin viimeisetkin teokset harjoiteltavaksi syys-lokakuussa.

Yksi tärkeä etappi ohjelmiston valmistamisessa oli lokakuun 2014 lopussa oppilaitoksessamme järjestetty Paavali Jumppasen mestarikurssi. Saadessani tiedon kurssista tiesin heti haluavani osallistua, mutta riittävän hyvin harjoitellun kurssiohjelmiston löytyminen mietitytti: mestarikurssilla teos-

ten tulisi kuitenkin jo olla melko hyvin hallinnassa, jotta opetuksesta saisi parhaan mahdollisen hyödyn. Valitsin kurssille soitettavaksi Debussyn ja Skrjabinin etydit, ja määrätietoisella harjoittelulla sainkin kappaleet kohtuulliseen kuntoon kurssiin mennessä. Sain kurssilta hyviä ohjeita kappaleitani varten, ja myös itseluottamusta saatuani ohjelmistoani edistymään kurssille harjoitellessani.

Madetoja-kilpailun ilmoittautumisaika päättyi marraskuun lopussa. Tämän aikarajan tiedostaminen teki marraskuusta toisaalta tehokkaan harjoittelun, toisaalta pienten epäilysten aikaa: ohjelmisto tuntui edelleen hyvin laajalta ja keskeneräiseltä, ja välillä jo epäilin, pystynkö ilmoittautumaan kilpailuun ollenkaan. Työ kuitenkin eteni vähitellen, ja uskaltauduin lähettämään ilmoittautumiseni. Samoihin aikoihin pääsin taas hakemaan opetusta oman opettajani lisäksi toisaalta, kun Risto-Matti Marin tuli konsertoimaan Kuopioon ja pyysin häneltä opetustuntia Prokofjevin Sonaatin merkeissä. Sonaatti oli yksi ohjelmiston viimeisenä aloittamistani teoksista ja tuntui pitkään hyvin epävarmalta, mikä johtui osittain myös siitä, etten ollut juuri soittanut samantyylistä musiikkia aiemmin. Ennen Marinin tuntia harjoittelin Sonaattia intensiivisemmin, mikä jo osaltaan auttoi minua kappaleen kanssa eteenpäin tunnilla saamieni erinomaisten ohjeiden lisäksi.

Sekä oman kokemukseni että muilta saamieni ohjeiden mukaan kilpailuohjelmistoa kannattaa esittää mahdollisimman paljon ennen kilpailua, jotta esiintymistilanteeseen tottuu ja kappaleisiin saa varmuutta. Esiintymisten aloittaminen jäi minulla tällä kertaa joulukuun puoliväliin, sillä en halunnut mennä esittämään liian epävarmassa vaiheessa olevia kappaleita, niin tärkeää kun esiintyminen onkin. Uskaltauduin kuitenkin 16.12.2014 esittämään Scarlattin Sonaatin, Debussyn ja Skrjabinin etydit sekä Madetojan Romanssin. Olin konserttiin melko tyytyväinen, vaikka jännitinkin kovasti ja pieniä ajatuksen herpaantumisia ja virheitä tapahtui.

Joululomalla pidin ensin lomaa joulunpyhien aikana, minkä jälkeen aloitin taas harjoittelun. Kannustimena lomaharjoitteluun oli Raudaskylässä 2.-6.1.15 järjestetty mestarikurssi, jolle olin menossa Niklas Pokin oppilaaksi. Lomaharjoittelu sujui melko tehokkaasti, vaikka sitä hankaloittikin lomanviettoni kotipaikkakunnallani Iisalmessa. Pääsin kuitenkin siellä musiikkiopistolle harjoittelemaan, mikä helpotti harjoitteluun keskittymistä. Raudaskylän mestarikurssille osallistuminen oli erinomainen valinta, sillä kurssin ajoittuminen vain noin kuukausi ennen kilpailua antoi paljon motivaatiota ja halua omaksua opetetut asiat heti, ja sain Niklas Pokilta hyvin yksityiskohtaista ja ajatuksia herättävää opetusta. Leirillä myös harjoitusmahdollisuudet olivat hyvät ja harjoittelu tiivistä, joten kilpailuohjelmistoni tuntui edistyvän kurssin aikana huimaa vauhtia. Kurssilla myös esiinnyin kahdessa konsertissa, jotka olivat etukäteen jännittäviä, mutta jälkikäteen hyviä onnistumisen kokemuksia. Sain siis myös hyvää kokemusta jännityksen hallinnasta.

Joululoman ja tehokkaan mestarikurssin jälkeen kärsin valmistautumisprosessin hankalimmasta väsymyksestä. Mestarikurssin kaltaiseen teoharjoitteluun ei ollut lukuvuoden alkaessa aikaa ja voimia, tiedostin kappaleideni keskeneräisyyden ja kilpailu alkoi olla jo todella lähellä. Harjoittelua oli kuitenkin pakko alkaa vähitellen keventää ja siirtyä pikkuhiljaa yhä enemmän kokonaisuuksien hahmottamiseen, vaikka toki yksityiskohtiakin oli vielä hiottavana.

Esiintymisiä minulla oli joululoman jälkeen runsaasti: soitin oppilaskonserteissa 13.1. kilpailun toisen erän ohjelman, 15.1. ensimmäisen erän sekä 20.1. kolmannen erän eli Palmgrenin Pianokonserton nro 2 pianosäestyksen kanssa. Koin tärkeäksi esittää eriä tässä vaiheessa kokonaisuuksina, jotta saisin kilpailua varten rutiinia myös kappaleiden yhdistelmistä. Esityksistä ensimmäiseen olin melko tyytyväinen, vaikka silloin Madetojan Romanssissa tapahtuikin yllättäviä unohduksia ja muutenkin ajatukseni harhailivat soiton aikana. Sen sijaan 15.1. soittoni meni lähinnä selviytymistaisteluksi: en jostain syystä osannut lainkaan keskittyä, jolloin varsinkin Prokofjevin Sonaatti katkeili. Jouduin siis keskittymään lähinnä viemään kappaleet loppuun, enkä pystynyt muotoilemaan niitä musiikillisesti siten kuin olisin halunnut. Konsertista jäi hyvin pettynyt mieli, vaikka toisaalta järkeilimme opettajani kanssa, että epäonnistuminen tuossa vaiheessa voi olla hyväksikin: se pakotti suhtautumaan viime hetken harjoitteluun ja yleensä esiintymisiin vakavuudella.

Huonon konserttikokemuksen jälkeen olin ensin jo aikeissa perua 20.1. sovitun konserton esityksen, mutta kokosin kuitenkin itseni ja päätin mennä esiintymään. Kyseessä oli laajan konserton ensiesitys, joka oli vielä erityisen jännittävä edellisen konsertin epäonnistumisen jälkeen. Jännitinkin melko paljon, mutta suureksi ilokseni konsertti meni hyvin ja pystyin jopa nauttimaan soitostani tällä kertaa.

Viimeinen kilpailua edeltävä esiintyminen oli opinnäytekonsertti, jossa esitin koko kilpailuohjelmani lukuun ottamatta viimeiseen erään kuulunutta konserttoa. Ennen konserttia mielessäni oli monenlaisia ajatuksia. Odotin toisaalta innolla pääseväni esiintymään, sillä tiesin valmistautuneeni niin hyvin kuin mahdollista, ja tiesin myös, että paikalle oli tulossa mukavasti yleisöä. Toisaalta konsertti jännitti, sillä varsinkin edeltävien epäonnistumisten jälkeen olin oppinut, ettei onnistuminen ole koskaan varmaa hyvästä valmistautumisesta huolimatta. Päätin kuitenkin yrittää keskittyä vain musiikkiin ja soittamiseen jännittämisen ja lopputuloksen pohtimisen sijaan, ja kokonaisuudessaan odotin konserttia hyvillä mielin.

3.2 Opinnäytekonsertin käytännön järjestelyt

Ajatus opinnäytekonsertin järjestämisestä ennen pianokilpailuja syntyi vähitellen valmistautumisprosessin aikana, ja varmistui lopulta marras-joulukuussa 2014 otettuani yhteyttä opinnäytetyöni ohjaajaan Anna-Maria Pekkiseen. Halusin järjestää konsertin kilpailua edeltävällä viikolla, jotta kilpailuohjelma olisi mahdollisimman valmiissa vaiheessa konsertin aikaan. Sopivin ympäristö soolopianokonsertille oli ehdottomasti Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisali, jossa instrumentti ja akustiikka ovat tähän tarkoitukseen parhaat mahdolliset. Konsertin tarkka ajankohta määräytyikin Kamarimusiikkisalın varaustilanteen perusteella, ja lopulliseksi ajankohdaksi valikoitui torstai 22.1.2015 klo 14.

Ohjelmiston harjoittelemisen lisäksi konsertin järjestelyihin kuului konserttijulisteen (liite 1) ja käsiohjelman (liite 2) suunnitteleminen ja valmistaminen. Julisteeni idea syntyi joululoman aikana, ja tein sen Anna-Maria Pekkisen avustuksella loman jälkeen. Käsiohjelman tein itsenäisesti, ja molem-

mat näistä syntyivät lopulta melko vaivatta. Julisteiden lisäksi mainostin konserttia Facebook-ilmoituksella sekä suullisesti kavereille ja tutuille.

Pyysin oppilaitoksemme äänittäjän Tommi Kupiaisen äänittämään konsertin opinnäytetyöhön kuuluva tallennetta (liite 3) varten. Valitettavasti Kupiaisen tekemä tallenne kuitenkin tuhoutui editointivaiheessa, joten äänite editoitiin lopulta omalla äänityslaitteellani tehdystä versiosta.

Järjestelyissä eniten pohdintaa vaati opinnäyttekonsertin nimi. Halusin keksiä konsertille osuvan ja kuvaavan nimen, joka kuvaisi omaa suhtautumistani pianokilpailuihin: minulle tärkeintä kilpailuissa ei ole sijoitus tai menestyminen, vaan kilpailun kautta saatava oppi. Monien eri vaihtoehtojen kautta valitsin konsertin nimeksi "Oppia kilpa kaikki", joka mielestäni täytti kaikki asettamani edellytykset.

3.3 Henkinen valmistautuminen kilpailuun ja konserttiin

Omalla kohdallani pitkä, noin 8 kuukautta kestänyt valmistautumisprosessi oli toisaalta raskas, mutta toisaalta hyvin antoisa kokemus. Harjoittelun alkaessa koko ohjelmiston kilpailukuntoon saaminen tuntui hyvin kaukaiselta ajatukselta, vaikka aiempien kilpailukokemusteni perusteella luotinkin pystyväni pääsemään tavoitteeseeni. Työskentelyni eteni koko prosessin ajan melko tasaisesti, vaikka edistyminen tapahtuikin epäsäännöllisemmin sykäyksittäin, kuten musiikin opiskelussa kokemukseni mukaan usein käy.

Valmistautumiseen mahtui kuitenkin monia epäuskon hetkiä, joina onnistunut kilpailusuoritus tuntui hyvin kaukaiselta ajatukselta. Näistä eteenpäin minua auttoi ongelmien huolellinen analysointi ja nopea ratkaisujen etsiminen, jotta harjoittelu pääsi etenemään oikeisiin kohtiin pureutuen. Toisaalta myös henkisen jaksamiseni kannalta tärkeä osa oli opettajallani, jonka kanssa ongelmia käsitellessä ne asettuivat oikeisiin mittasuhteisiin ja tuntuivat olevan taas ratkaistavissa.

Oma lukunsa kilpailuun valmistautumisessa oli esiintymisjännityksen hallinnan harjoittelu. En yleensä ole aiemmin jännittänyt esiintymisiä kovin paljon, mutta joidenkin epäonnistuneiden konserttien jälkeen jännitys nousi ja jouduin tekemään uudella tavalla töitä sen hallitsemiseksi. Jännityksen hallinnassa keskityin rauhoittamaan itseäni keskittämällä ajatukseni uskoon onnistumisesta, ei epäonnistumisen pelkoon. Tämän koin toimivaksi menetelmäksi, enkä tehnyt mitään erityisiä harjoitteita jännityksenhallintaan liittyen.

Jännitykseen liittyy omalla kohdallani etenkin huoli kappaleiden ulkoa muistamisesta, ja varsinkin valmistautumisen loppuvaiheessa tein myös mielikuvaharjoitteita käymällä kappaleita mielessäni läpi joko nuottien kanssa tai ilman, jolloin tavoitteenani oli harjoitella nimenomaan ulkoa muistamista. Nämä harjoitukset vaativat huolellista keskittymistä ja tuntuivat hieman raskailta, mutta koin niiden tuovan lisää varmuutta esiintymiseeni. Aiemmin en ollut tehnyt mielikuvaharjoitteita yhtä huolellisesti kuin tähän kilpailuun valmistautuessani, joten sain nyt niiden tekemisestä ja hyödyllisyydestä hyvää kokemusta.

4 TUNNELMIA KONSERTIN JA KILPAILUN JÄLKEEN

4.1 Tunnelmia opinnäytekonsertista

Konserttipäivänä mielessäni oli tietysti jonkin verran jännitystä, mutta suhtauduin kuitenkin konserttiin rauhallisesti. Kävin aamupäivällä hieman harjoittelemassa, ja pääsin myös Kamarimusiikkisaliin harjoittelemaan tuntia ennen konserttia. Koin sekä koko valmistautumisprosessin että viime hetken valmistautumisen sujuneen hyvin, joten odotin konserttia ja yleisölle esiintymistä innolla.

Konsertissa soitin ensin kilpailun ensimmäisen erän ohjelman ja pienen tauon jälkeen toisen erän. Konsertin alkupuoli meni vielä jonkin verran jännityksen vallassa, mutta pystyin siitä huolimatta keskittymään musiikilliseen ilmaisuun mielessä painaneesta pienestä epävarmuudesta huolimatta. Alkupuolisko sujuikin hyvin, ja varsinkin ohjelman epävarmimmaksi kokemani Prokofjevin Sonaatin nro 3 onnistumiseen olin tyytyväinen.

Ohjelman alku oli itselleni epävarmempi osuus, joten tauon jälkeen toisen erän ohjelmiston alkaessa oloni oli rentoutunut alkupuolen onnistumisen johdosta. Osittain ehkä tästä johtuen Beethovenin Sonaatissa nro 31 op. 110 keskittymisessäni tapahtui pieni herpaantuminen ja unohdus, josta pystyin kuitenkin jatkamaan nopeasti. Tästä huolimatta pystyin onneksi säilyttämään rennon olotilani, ja ohjelman edetessä aloin nauttia soittamisesta yhä enemmän. Viimeisenä soittamassani Olli Mustosen teoksessa Kuusi bagatellia pääsin mielestäni parhaiten nauttimaan soitosta ja teoksen humoristisesta tunnelmasta.

Olin asettanut konsertin tavoitteeksi etsiä soittamiseen rentoa ja vapaata oloa ja pyrkiä tuomaan esille omia musiikillisia näkemyksiäni ja välittämään niitä yleisölle mahdollisimman hyvin. Tavoitteeni toteutui hyvin: jännityksestä huolimatta pystyin keskittymään musiikkiin pelkän suorittamisen sijaan, ja konsertin edetessä tavoitin koko ajan paremmin soittamisen ilon ja rentouden. Onnistumisen kokemus kilpailuun valmistautumista ajatellen oli siis erittäin hyödyllinen.

Konsertin jälkeen sain lautakunnalta paljon kiittävää palautetta. Lautakunnan mukaan konsertille asettamani tavoitteet täyttyivät hyvin. Kokonaisuudessaan soiton sanottiin olevan hallittua, keskittyneitä ja rauhallista, ja tulkinnalliset ratkaisuni olivat lautakunnan mielestä perusteltuja ja omiksieni tunnistettavia. Sain kehuja rikkaasta sävymaailmasta ja kappaleiden hyvästä sisäistämisestä, ja erityiskiitosta annettiin Beethovenin Sonaatista nro 31 ja Mustosen teoksesta Kuusi bagatellia. Jatkoa ajatellen neuvottiin vielä mm. selkeyttämään teemojen erittelyä, syventämään kontrasteja ja etsimään entistä pidempiä linjoja sävellyksiin. Palautteessa konsertin kappaleet käytiin läpi hyvin yksityiskohtaisesti, mikä oli erittäin hyödyllistä huomioiden Madetoja-kilpailun läheisen ajankohdan konsertin jälkeen.

Konsertissa kuulijoita oli noin 20, ja olin yleisömäärään tyytyväinen. Mainonta oli mielestäni onnistunut hyvin, ja sain kuulla yleisöltä mm. mainosjulisteeni herättäneen huomiota ja kiinnostusta.

4.2 Tunnelmia Leevi Madetoja -kilpailun jälkeen

Opinnäytekonsertin jälkeen omaan soittovuorooni Leevi Madetoja -kilpailussa oli enää neljä päivää. Harjoittelussa keskityin tuossa vaiheessa pohtimaan opinnäytekonsertin tunnelmia ja saamaani palautetta sekä yksin että opettajani kanssa. Konserttikokemus ja palaute olivat viime hetken valmistautumisessa hyvin hyödyllisiä: olin saanut konsertissa hyvän onnistumisen kokemuksen, joten jännittämisen sijaan pystyin keskittymään kappaleiden hienosäätöön palautteen ja omien ajatusteni pohjalta. Soitin myös ohjelmistoa läpi hitaasti ja herkistellen pyrkien säilyttämään soittotuntuman, mutta olemaan rasittamatta itseäni liikaa.

Matkustin Ouluun kilpailua edeltävänä päivänä, ja samana iltana kävin kokeilemassa saliharjoituksessa Oulun ammattikorkeakoulun salin soitinta ja akustiikkaa. Saliharjoitusaikaa oli kullekin kilpailijalle vain viisi minuuttia, mutta salin tilan ja tunnelman tarkastelusta ja soittimen tuntuman hakemisesta etukäteen oli ehdottomasti hyötyä. Samalla käytännön järjestelyt kilpailupäivän osalta tulivat selvitettyksi.

Kilpailupäivänä minua jännitti, mutta konserttipäivän tapaan olin myös innoissani päästessäni soittamaan ja esiintymään. Aamupäivällä lämmittelin ja odotin soittovuoroani rauhallisilla mielin, ja sama rauhallisuus säilyi myös lavalle päästessäni. Olin ensimmäisen erän soittoonni erittäin tyytyväinen, sillä pystyin säilyttämään keskittymisen soittaessani paremmin kuin juuri koskaan aiemmin, ja pystyin todella nauttimaan musiikista ja soittamisesta jännittämisen sijaan. Pieniä virheitä kappaleissa sattui, mutta kokonaisuuteen olin erittäin tyytyväinen: omasta mielestäni pystyin ensimmäisen erän osalta kilpailussa parempaan suoritukseen kuin koskaan aikaisemmin valmistautumisprosessin aikana. Opettajaltani ja yleisöltä saamani palaute vastasi hyvin omia tunnelmiäni: sain paljon kiittävää palautetta.

Samana iltana julkistettiin kilpailun toiseen erään päässeet osallistujat. En tullut valituksi jatkoon, mistä olin tietenkin pettynyt varsinkin onnistuneeksi kokemani soiton jälkeen. Toisaalta olin kuitenkin varautunut kilpailusta karsiutumiseen, ja asettanut itselleni tavoitteeksi oppia kilpailuprosessissa mahdollisimman paljon sekä pyrkiä onnistuneeseen suoritukseen ensimmäisessä erässä. Nämä tavoitteet täyttyivät ja ylittyivätkin: en olisi ohjelman harjoittelua aloittaessani uskonut saavani kappaleeni näin hyvin valmiiksi. Lopulta kilpailukokemukseni oli siis erittäin positiivinen karsiutumisesta huolimatta.

Jäin kilpailuviikon ajaksi Ouluun kuuntelemaan muiden kilpailusuorituksia, mikä oli myös hyvin antoisa kokemus. Muutaman päivän aikana sain kuulla monipuolisesti huolella valmisteltua pianomusiikkia, ja oli mielenkiintoista seurata myös tuomariston päätöksiä palkittavista soittajista ja verrata niitä omiin mielipiteisiin.

5 POHDINTA

Nyt takana oleva opinnäyteprojekti oli monin tavoin opettavainen kokemus. Leevi Madetoja -kilpailu oli aiempiin kilpailukokemuksiini verrattuna laajempi ja vaativampi, mutta samalla kilpailukokemuksistani opettavaisin ja antoisin: ison haasteen ja siinä onnistumisen myötä sain rohkaisevan kokemuksen itseni ylittämisestä. Opinnäyteprojektin liittäminen kilpailuprosessiin ja varsinkin koko kilpailukokemuksen tarkasteleminen jälkikäteen myös lähdeaineistoon peilaten selvensi omassa prosessissani tehdyn työn ja tapahtuneen oppimisen hahmottamista ja ymmärtämistä.

Lopullinen päätös opinnäyteprojektistani syntyi vasta noin kaksi kuukautta ennen opinnäytekonserttia, mikä näin jälkikäteen ajatellen oli kovin myöhään. Jos olisin aloittanut opinnäyteprojektin jo aiemmin, olisin voinut tarkastella kilpailuun valmistautumiseen liittyviä kokemuksia vielä paremmin valmistautumisprosessin kuluessa, mikä olisi voinut tuoda esiin erilaisen näkökulman jälkikäteen tehtyyn tarkasteluun verrattuna. Toisaalta ohjelmiston harjoittelu vei syksyn 2014 aikana niin paljon aikaa ja energiaa, että voimavarojeni jakamisen kannalta kirjallisen osuuden myöhäisempi aloitus oli hyvä ratkaisu. Lähdeaineistoon tutustumisen aloitin vasta kilpailun jälkeen, jolloin pystyin hyvin peilaamaan omaa tuoretta kokemustani aineiston tuomiin ajatuksiin.

Löytämäni lähdeaineiston kuvaukset kilpailuprosessista vastasivat hyvin omia kokemuksiani, ja aineistoon perehtyminen oli mielenkiintoista. Lähdeaineistoni antama kuva pianokilpailuista oli omia käsityksiäni kriittisempi ja negatiivisempi, mikä haastoi minut pohtimaan omaa suhtautumistani kilpailuihin sekä sen taustaa. Merkittävimmäksi oivallukseksi lähdeaineistoa tutkiessani koin kilpailuun osallistumisen tavoitteiden jakamisen oppimis- ja suorituskykytavoitteisiin, jonka myötä omalle suhtautumiselleni löytyi vastine myös kirjallisuudesta. Kirjallisuuden lisäksi myös opiskelutovereideni keskuudessa koen negatiivisen asenteen kilpailuja kohtaan olevan positiivista yleisempää, minkä vuoksi opettajien tulisi mielestäni pyrkiä suuntaamaan oppilaiden ajatuksia enemmän oppimistavoitteen suuntaan kilpailuja käsiteltäessä. Tätä kautta yhä useampi opiskelija voisi päästä oppimaan kilpailamisen kautta.

Opinnäytetyöni yleinen tavoite pianokilpailuprosessin ja sen merkityksen pohtimisesta toteutui mielestäni hyvin. Työ ei varsinaisesti muuttanut omaa aiempaa käsitystäni, mutta lähdeaineistoon perehtyminen ja omien kokemusteni järjestelmällisempi pohtiminen vahvisti ajatuksiani kilpailujen tuoman oppimisen mahdollisuuksista. Toisaalta myös negatiiviset kokemukset ja keinot niiden välttämiseksi tulivat lähdeaineiston kautta enemmän esille. Opinnäytekonserttini musiikilliset tavoitteet täyttyivät myös, ja olin konserttiin hyvin tyytyväinen. Konsertin yhtenä tavoitteena oli palvella mahdollisimman hyvin kilpailuun valmistautumista, mikä myös toteutui.

Koin opinnäyteprojektini aihepiiriin ja toteutustavan itselleni läheiseksi ja luontevaksi, ja projekti palveli mielestäni hyvin omia opintojani sekä muusikkona että pedagogina. Toivon, että opinnäyteprojektini voi olla osaltaan kannustamassa myös muita pianokilpailuiden pariin.

LÄHTEET

Hirvonen, Airi. 2003. Pikkupianisteista musiikin ammattilaisiksi. Solistisen koulutuksen musiikinopiskelijat identiteettinsä rakentajina. Oulu: Oulun yliopisto.

Hyvönen, Elina. 2012. Kilpailumietteitä: ajatuksia kilpailemisesta ja osallistuminen Leevi Madetoja-pianokilpailuun. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Maijala, Pirre Pauliina. 2003. Muusikon matka huipulle. Soittamisen eksperttiys huipusoittajan itsensä kokemana. Studia Musica 20. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Pokki, Niklas. 2014. Pienen maan kannattaa vaalia lahjakkuuksiaan. *Pianisti*, Pianopedagogit ry.

LIITE 1: KONSERTTIJULISTE

Oppia kilpa kaikki

Opinnäyttekonsertti
Laura Pulkka, piano

22.1.2015 klo 14
Kamarimusiikkisalissa

Beethoven - Debussy -
Madetoja - Mustonen -
Scarlatti - Skrjabin -
Prokofjev

Oppia kilpa kaikki

Opinnäytekonsertti

Laura Pulkka, piano

22.1.2015 klo 14

Kamarimusiikkisalissa

Pianokilpailut ovat olleet tärkeässä osassa musiikin ammattiopintojeni rytmittäjänä: olen osallistunut Kuopion pianokilpailuun vuosina 2011 ja 2014, ja parhaillaan valmistaudun Oulussa tammikuun 2015 lopussa järjestettävään Madetoja-pianokilpailuun. Jokaiseen kilpailuun valmistautuminen on edistänyt ja nopeuttanut oppimistani huomattavasti, ja itse kilpailuesityksistä on jäänyt mieleeni hyviä muistoja itseni ylittämisestä välillä raskaankin harjoitusprosessin jälkeen.

Tässä konsertissa soitan Madetoja-kilpailun ohjelmaani siten, että aluksi kuullaan ensimmäisen erän ohjelma ja tauon jälkeen toinen erä. Opinnäytetyössäni käsittelen pianokilpailujen merkitystä musiikin ammattiopinnoissa. Omalla kohdallani kilpailujen merkitys tiivistyy tämän konsertin otsikkoon: lopulta kilpailumenestyksellä ei ole merkitystä, vaan paljon tärkeämpää on kilpailun ja harjoitusprosessin kautta saattava oppi.

Haluan kiittää opinnäytetyöni ohjaajaa Anna-Maria Pekkistä avusta konsertin järjestelyissä. Ohjelmiston valmistamisessa apunani on ollut opettajani Jaakko Untamala, jota haluan kiittää pitkäaikaisesta yhteistyöstä, arvokkaista opeista sekä loputtomasta tuesta ja kannustuksesta.

D. Scarlatti: Sonaatti h-molli K. 87

C. Debussy: Etydi "Pour les degrés chromatiques"

A. Skrjabin: Etydi op. 8 nro 2 fis-molli

S. Prokofjev: Sonaatti nro 3 op. 28

L. Madetoja: Romanssi op. 12 nro 6

L. van Beethoven: Sonaatti nro 31 op. 110 As-duuri

I Moderato cantabile molto espressivo

II Allegro molto

III Adagio ma non troppo

O. Mustonen: 6 bagatellia

LIITE 3: ÄÄNITE OPINNÄYTEKONSERTISTA

Äänite on saatavissa Savonia-ammattikorkeakoulun Musiikin ja tanssin yksikön kirjastosta sekä Musiikin ja tanssin yksikön arkistosta.